

Gran kommune

POLITIET

Lunner kommune

Handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme

**Lunner kommune og Gran Kommune
Revisjon 2022**

1 Innhold

2	Om handlingsplanen	3
3	Definisjoner	4
3	Utfordringer	5
4	Eksisterende og gjennomførte tiltak	6
4.1	Kunnskap og kompetanse	6
4.1.1	Kompetansenettverk Lunner og Gran kommuner	6
4.1.2	Ressursgruppe radikaliserings og voldelig ekstremisme (RROVE)	6
4.1.3	RVTS Øst	7
4.2	Samarbeid og koordinering	7
4.2.1	Politiråd	7
4.2.2	SLT – koordinerende nivå	7
4.2.3	Radikaliseringsskontakt i kommunene	7
4.2.4	Radikaliseringsskontakt i politiet	7
4.3	Forebygge tilvekst til ekstreme miljøer og bidra til reintegrering	7
4.3.1	Forebyggende tiltak	7
4.3.2	Mulige bekymringstegn på radikalisert adferd	7
4.3.3	Hva gjør jeg ved bekymring?	7
5	Nye tiltak	8
5.1	Lokal ressursgruppe radikaliserings og voldelig ekstremisme	8
6	Vedlegg 1: Forebyggende tiltak	9
7	Vedlegg 2: Mulige bekymringstegn på radikalisert adferd	10
8	Vedlegg 3: Hva gjør jeg ved bekymring?	11

2 Om handlingsplanen

Den lokale handlingsplanen mot radikaliserings og voldelig ekstremisme er en revidering av planen som ble utarbeidet i 2016. Revideringen av lokal plan tar utgangspunkt i den nasjonale handlingsplanen fra 2014, som ble revidert i 2020.

Den nasjonale handlingsplanen beskriver utviklingen og utfordringer på feltet, og dette vil derfor ikke bli beskrevet i den lokale planen.

Følgende prioriteringsområder gjelder nasjonalt:

1. Kunnskap og kompetanse,
2. Samarbeid og koordinering,
3. Forebygging tilvekst til ekstreme miljøer og bidra til re-integrering.

Den nasjonale handlingsplanen har ytterligere to punkter. Disse handler om arbeid på nasjonalt og internasjonalt nivå og vil derfor ikke være naturlig å ta med i en lokal handlingsplan.

Den nasjonale handlingsplanen er dynamisk. Dette innebærer blant annet at tiltak kan justeres og nye kan komme til i tråd med utviklingen på feltet. Vi har derfor valgt å trekke "forebyggende tiltak", "mulige bekymringstegn" og "hva gjør jeg ved bekymring?" ut av den reviderte lokale handlingsplanen. Disse er nå lagt med som vedlegg og kan derfor oppdateres uavhengig av handlingsplanen.

Målsettingen med handlingsplanen er at politirådet ønsker å forsterke den forebyggende innsatsen mot alle former for radikaliserings og voldelig ekstremisme, og planen skal sette kommunene Lunner og Gran, samarbeidende instanser og frivillige organisasjoner bedre i stand til å fange opp personer i risikozonen så tidlig som mulig og møte dem med tiltak som virker.

Handlingsplanen ble vedtatt av politirådet for kommunene Lunner og Gran den _____

Harald Tyrdal (ordfører Lunner)

Randi Ek Thorsen (ordfører Gran)

Dag Flacké (kommunedirektør Lunner)

Torbjørn Hansen (rådmann Gran)

Geir Hermansen (politistasjonssjef)

3 Definisjoner

Radikalisering

Radikalisering er en prosess som under gitte forutsetninger kan føre til at en person i økende grad aksepterer bruk av vold for å nå sine politiske mål.

Proessen kan være svært kompleks med mange faktorer som spiller inn eller en mer enkel prosess hvor noen få faktorer blir avgjørende.

Det er viktig å skille mellom radikalisering og det å være radikal. Det er et virkemiddel, altså viljen til å bruke vold, som er sentral. Radikalisering og voldelig ekstremisme kan skje innen alle typet ideologier eller politiske retninger, noe vi har sett både i Norge og resten av Europa (www.radikalisering.no).

Hatkriminalitet

Kriminalitet som har rasistisk, fremmedfiendtlige eller homofobiske motiver, eller som på en eller annen måte er begrunnet i fordommer mot personer eller grupper av personer, på grunnlag av deres faktiske eller oppfattede gruppetilhørighet. Voldelig ekstremisme kan være hatkriminalitet.

Voldelig ekstremisme

Med voldelig ekstremisme menes personer som er villige til å bruke vold for å nå sine politiske mål.

Nettekstremisme

Radikalisering og voldelig ekstremisme på internett. Nettekstremismen består i og fremme ekstreme ideologier og ytringer på internett, som kan rammes av straffeloven.

Avradikalisering

Avradikalisering er en prosess som under gitte forutsetninger kan føre til at en person i mindre grad aksepterer vold for å nå politiske, ideologiske eller religiøse mål.

3 utfordringer

Utfordringene knyttet til radikaliserings og voldelig ekstremisme er sammensatt og det er lite som tilsier at faren for at noen blir radikaliserede eller at grupper eller individer blir utsatt for voldelig ekstremisme er mindre i kommunene Lunner og Gran enn de fleste andre plasser i Norge.

Det kan være vanskelig å følge konfliktlinjer, forebygge konflikter og treffe med forebyggingen i forhold til miljøer og personer som er eller kan bli radikaliserede og begå voldelig ekstremisme. Politiet og kommunen skal beskytte ytringsfriheten og det er lovhjemler og budsjetter som avgjør hvor oppsøkende og omfattende forebyggingen kan være.

Internasjonale hendelser og politikk kommer stadig nærmere gjennom samarbeid, og informasjon blir stadig mer tilgjengelig for alle gjennom tradisjonelle medier og sosiale medier. Dette kan gjøre at situasjonsbildet endrer seg over natten.

Dette er et fagfelt og område som det forsket mye på både nasjonalt og internasjonalt. Endringer skjer raskt, og konsekvensen av og ikke lykkes med det forebyggende arbeidet vil påvirke hele samfunnet, ikke bare lokalsamfunnet.

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) utarbeider årlige en nasjonal trusselvurdering, ved behov blir denne oppdatert. Med andre ord er også denne dynamisk, slik som den nasjonale handlingsplanen.

Siden endringene innenfor fagfelter skjer raskt og det er få i kommunene som jobber med dette jevnlig kan det raskt bli utfordrende og krevende å opprettholde et akseptabelt kunnskap og kompetansenivå.

4 Eksisterende og gjennomførte tiltak

I følge den nasjonale handlingsplanen er samarbeid på tvers av fagområder en nøkkelfaktor for å lykkes med det forebyggende arbeidet. Mye av dette arbeidet gjøres lokalt og det har derfor vært sentralt å løfte frem kommunens rolle og ansvar på feltet. Det er også lagt til grunn at det er et grunnleggende prinsipp å benytte eksisterende strukturer for samarbeid og oppgaveløsning, fremfor å etablere nye.

I 2016 kom det ut en forskningsrapport som omhandlet kommunens rolle i det forebyggende arbeidet. Her kom det blant annet frem at kommunene opplevde at de hadde for lite kunnskap på området og at det opplevdes som vanskelig å definere hvor grensene går for hva som bør vekke bekymring.

I rapporten sies det at de kommunale virksomhetene mente at de kunne forebygge best gjennom sine primæroppgaver, og at for å styrke arbeidet var det best å bruke de allerede etablerte samvirkemodellene politiråd og SLT. SLT-koordinator vil her spille en sentral rolle i å koordinere alle aktørene og det kan føre til at annet viktig kriminalitetsforebyggende arbeid fortrenses.

En av politiets viktigste oppgaver er å forebygge kriminalitet. Et viktig prinsipp i dette arbeidet er tidlig intervensjon. Politiet har et selvstendig ansvar for å gripe inn om man får vite om at kriminalitet har skjedd eller kan skje. Dette skal i utgangspunktet gjøres i nært samarbeid med andre etater. Politiet skal også sørge for at alle relevante aktører iverksetter passende tiltak, og at innsatsen samordnes best mulig. Den viktigste samarbeidspartneren for politiet lokalt er kommunen, og spesielt virksomhetsområdene skole, barnevern og helse. Dette samarbeidet skal koordineres gjennom Politiråd og SLT (<https://www.regjeringen.no/no/sub/radikalisering/politiet/id663871/>).

4.1 Kunnskap og kompetanse

4.1.1 Kompetansenettverk Lunner og Gran kommuner

I 2017 ble det etablert et nettverk sammensatt av representanter fra kommunene og politikontakten, som gjennomførte en fagdag for aktuelle virksomhetsområder i kommunen oktober 2018. Nettverket er ikke lenger aktivt.

Det har skjedd endringer innen arbeidet med SLT i begge kommunen siden 2019, og tiltaket bør ses på i en ny form og revitaliseres.

4.1.2 Ressursgruppe radikalisering og voldelig ekstremisme (RROVE)

Dette er en faggruppe i Innlandet politidistrikt som i 2015 ble opprettet av Hamar kommune, politiet og PST for å støtte radikaliseringskontakten i kommunene i sitt arbeid. Gruppen er forankret i den nasjonale handlingsplanen fra 2014 og forankringen er videreført etter revideringen i 2020. De kan bistå med faglig kompetanse og utvikling eller håndtering av enkeltsaker i samarbeid med radikaliseringskontakten i kommunen og politikontakten.

4.1.3 RVTS Øst

Selv om de Regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) er et nasjonalt tiltak er de allikevel verdt å nevne i handlingsplanen. Dette fordi de retter seg spesielt mot blant annet kommunene. Og den regionen vi tilhører, Øst, har spesialkompetanse innen radikaliserings og voldelig ekstremisme. RVTS Øst ble blant annet brukt i forbindelse med den lokale fagdagen i 2018.

4.2 Samarbeid og koordinering

4.2.1 Politiråd

Politirådet i kommunene Lunner og Gran har radikaliserings og voldelig ekstremisme som tema på hvert møte.

4.2.2 SLT – koordinerende nivå

Det er etablert koordinerende nivå i begge kommuner. Etter ett år som prosjektstilling, ble det i juni 2020 ansatt fast SLT-koordinator i 50 % stilling delt mellom Gran og Lunner kommuner. Koordinerende nivå har etablert en fast struktur, hvor blant annet arbeid med å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme er et tema som kan løstes til Politiråd ved behov.

4.2.3 Radikaliseringskontakt i kommunene

SLT-koordinator fikk i desember 2020 funksjonen som radikaliseringskontakt for begge kommunene, forut for dette var det en i hver kommune.

4.2.4 Radikaliseringskontakt i politiet

Det er blitt ansatt en person i 100 % stilling som radikaliseringskontakt i Innlandet politidistrikt. I tillegg har politikontaktene funksjon som radikaliseringskontaktens utøvende ledd.

4.3 Forebygge tilvekst til ekstreme miljøer og bidra til re-integrering

4.3.1 Forebyggende tiltak

Listen med mulige forebyggende tiltak er tatt ut av handlingsplanen og lagt ved som vedlegg, slik at den kan revideres eller endres uten at man må godkjenne den lokale handlingsplanen på nytt. Den nasjonale handlingsplanen er dynamisk, noe som innebærer at eksisterende tiltak kan justeres og nye kan utvikles i tråd med utviklingen på feltet og endringer i trusselbildet.

4.3.2 Mulige bekymringstegn på radikalisert adferd.

Dette er en liste som beskriver mulige bekymringstegn på radikalisert adferd. Listen er ikke uttømmende, men holdes oppdatert av <https://www.radikalisering.no/> som er en underside til <https://www.regjeringen.no>. Siden listen kan endres fortløpende blir ikke den en del av handlingsplanen, men legges med som vedlegg.

4.3.3 Hva gjør jeg ved bekymring?

Dette er et tiltakskort med alternativer for hva den enkelte kan gjøre dersom man er bekymret for at en person er i en radikaliseringsprosess. På lik linje med de to foregående punktene blir dette å regne som fagmateriale og legges med som vedlegg slik at evt. endringer kan gjøres uten innvirkning på den lokale handlingsplanen.

5 Nye tiltak

De allerede eksisterende tiltakene vil gjelde videre. Flere av tiltakene er godt etablerte og over i en drift- og videreutviklingsfase. Det eneste tiltaket som ikke er tilstrekkelig etablert er kompetansenettverk for Lunner og Gran kommuner. Nettverket revitaliseres som en lokal utgave av RROVE

5.1 Lokal ressursgruppe radikalisering og voldelig ekstremisme

Det etableres en tverrfaglig ressursgruppe der representanter fra kommunene og politikontakten er representert. Gruppen bør være en del av SLT-nettverket og det kan sees på som naturlig at kommunens radikaliseringskontakt leder gruppen, siden den er hovedkontaktpunktet mot RROVE som dekker alle kommunene i Innlandet politidistrikt.

Hovedoppgavene til ressursgruppen vil være:

- Ha oversikt over kompetansen og kompetansebehovet på feltet i kommune,
- bidra til kompetanseheving innad i kommunen og ovenfor eksterne samarbeidspartnere,
- oppdatere vedleggene til handlingsplanen i tråd med utviklingen innenfor fagområdet

6 Vedlegg 1: Forebyggende tiltak

Den nasjonale handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme (rev. 2020) foreskriver en bred forebygging som omfatter en rekke kommunale og statlige sektorer, samt privat og frivillig sektor. Samarbeidet lokalt skal koordineres gjennom SLT og politikontakten.

Det kan benyttes en rekke metoder, tiltak og tjenester innenfor ulike sektorer. Det er summen av de forebyggende tiltakene mot radikaliserings og voldelig ekstremisme som gir resultater, slik som det er ved alt kriminalitetsforebyggende arbeid. Her omtales kort noen ulike metoder som kan benyttes i det forebyggende arbeidet

Dialog som metode

Dialog er en god metode for å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme, og benyttes også i annet kriminalitetsforebyggende arbeid blant barn og unge av kommunen og politi. Dialog gir gode relasjoner, forståelse og respekt, som igjen sikrer god forebygging, endring og trygghet uten ekstremisme.

Avklaringsamtalen

En avklaringsamtale er en videreutviklet utgave av politiets bekymringsamtale, og som er mye benyttet av politiet i arbeidet med unge lovbytere. Samtalen benyttes i arbeidet med å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme. Innlandet politidistrikt kan gjennomføre samtalene alene eller i samarbeid med kommunen og/eller andre instanser.

Megling og forsoning

Konflikter og overgrep bør følges opp med megling og forsoning mellom partene gjennom eksempelvis skolemegling, Konfliktråd m.m. Foreldreveiledning og foreldrenettverk kan etter behov etableres lokalt, regionalt eller sentralt.

Lokal ressursgruppe

Gran og Lunner kommuner bør opprette en tverrfaglig ressursgruppe innenfor SLT-nettverket bestående av fagpersoner fra ulike aktuelle virksomheter som ressurser i det videre arbeidet.

Fagstoff

Det eksisterer mye faglitteratur inne temaet forebygging av radikaliserings. På www.radikalisering.no, som er en underside til www.regjeringen.no, så finner man blant annet "tiltaks kort" på ulike bekymringstegn og hvordan man skal gå frem ved bekymring. Begge disse "tiltaks kortene" ligger med som vedlegg. Man finner også en god veileder for dette arbeidet, samt videoer om radikaliseringsprosess på www.utveier.no. Denne siden er et samarbeid mellom Helsedirektoratet, RVTS øst, Regionsenter for barn og unges psykiske helse og Kriminalomsorgen.

7 Vedlegg 2: Mulige bekymringstegn på radikalisert adferd.

Intensjoner og motivasjon for radikalisering og ekstremisme, er ofte sammensatt. Noen ønsker å provosere, utfordre og få oppmerksomhet for egen del – og for en aktuell sak. Andre søker bekræftelse, vennskap, sosiale nettverk og identitet. For mange ungdommer er søken etter trygghet, støtte, spenning og samhold viktige drivkrefter. For noen er dette et ungdomsopprør eller en reaksjon på krig, overgrep, undertrykkelse, fattigdom m.m. Mens andre igjen kan ønske å vise engasjement og støtte. I mange tilfeller er det også et stort press eller motivasjon og påvirkning fra transnasjonale familieliv og nettverk. Det finnes ingen fasit i forebyggende arbeid. Det er snakk om sammensatt motivasjon og flere mulige bekymringstegn. Mange av disse bekymringstegnene er de samme tegnene som en ser i forbindelse med såkalt utenforskap. Her er noen bekymringstegn eller signaler personer i faresonen kan ha. Listen er ikke utfyllende og er hentet fra www.radikalisering.no.

BEKYMRINGSTEGN

Uttalelser/ytringer

- Intoleranse for andres synspunkter
- Fiendebilder – vi og dem
- Konspirasjonsteorier
- Hatretorikk
- Sympati for absolutte løsninger, som eksempelvis avskaffelse av demokrati
- Legitimerer vold
- Trusler om bruk av vold for å nå politiske mål

Interesser/utseende/symbolbruk

- Appellerer til og søker etter ekstremistisk materiale på nett
- Endrer utseende, klesdrakt m.m.
- Benytter symboler knyttet til ekstremistiske idealer og organisasjoner
- Slutter på skolen eller med fritidsaktiviteter m.m.

Aktiviteter

- Opptatt av ekstremisme på internett og sosiale medier
- Deltar på demonstrasjoner eller i sammenstøt med andre grupper
- Bruker trusler og vold som følge av ekstremisme
- Hatkriminalitet
- Reisevirksomhet som kan føre til økt radikalisering og kontakt med ekstremister

Venner og sosiale nettverk

- Endrer nettverk og omgangskrets
- Omgås med personer og grupper som er kjent for voldelig ekstremisme
- Omgås i grupper der det utøves trusler, vold eller annen kriminell virksomhet
- Medlem i ekstremistiske grupper, nettverk og organisasjoner

8 Vedlegg 3: Hva gjør jeg ved bekymring?

Det skal være lav terskel for varsling ved bekymring. Følg varslingsrutinen under og meld bekymringen videre. Bekymringen følges om nødvendig opp med en bekymringssamtale og en avklaring, før det eventuelt settes inn andre tiltak (listen er hentet fra www.radikalisering.no).

Trinn	Handling	Ansvarlig
1	Gå i dialog med personen Ansatte som er bekymret for og/ eller blir oppsøkt av ungdom, "kartlegger" mulige bekymringstegn. Drøft eventuelt bekymringen med andre.	Ansatte
2	Drøft bekymringen Hvis personen går på skolen så drøftes bekymringen med ledelsen og eventuelt med de pedagogiske og faglige ressursene på skolen. Det avtales hvem som har hovedansvaret for å følge opp bekymringen videre.	Ledelsen Skolen Virksomheten
3	Melde bekymringen Skolen/ virksomheten kan drøfte saken anonymt med barnevern og/ eller lokalt politi. Det sendes eventuelt bekymringsmelding til barnevern og/ eller politi.	Skolen Virksomheten Politi
4	Bekymringssamtale Hvis flere instanser er bekymret for radikaliserings og voldelig ekstremisme kan politiet følge opp med en bekymringssamtale med den unge og foreldrene. Svært alvorlige bekymringer melder videre til PST av lokalt politi.	Politi Barnevernet Foresatte
5	Tverretattlig samarbeid Hvem kan følge opp/ koordinere arbeidet rundt ungdommen? Lag en plan for å jobbe helhetlig med den unge.	SLT
6	Oppfølging Oppfølging av tiltakene i planen. Relasjonsbygging og mentorarbeid for å få hjelp til å finne alternative miljø, jobb, skole, bolig, nye rutiner, nettverk og sosial deltagelse. Inkluder foresatte i arbeidet.	SLT Mentor/ tillitsperson Foresatte
7	Meld bekymring til PST Ved fortsatt alvorlig bekymring meldes saken til PST av lokalt politi hvis ikke dette er gjort tidligere.	Politi